

رکود فعلی اقتصاد ایران از جهات مختلف با دوره‌های قبل تفاوت‌های اساسی دارد؛ چراکه این رکود، برخلاف دوره‌های پیشین، صرفاً ناشی از افت تقاضای کل یا یک شوک منفی گذرای طرف عرضه نیست. معنی این مساله آن است که حتی با عبور از این دوره رکود، مسیر رشد اقتصادی کشور در ادامه مسیر بلندمدت خود قرار نخواهد گرفت. چنین شرایطی نیاز به سیاست‌گذاری متفاوت دارد. شواهد نشان می‌دهد که اقتصاد ایران در اثر عوامل مختلف، با کاهش ظرفیت‌های رشد اقتصادی و ماندگاری رکود مواجه است. اولین عامل کاهش ظرفیت‌های رشد اقتصادی، کاهش تدریجی نرخ سرمایه‌گذاری در یک دهه گذشته است. نرخ سرمایه‌گذاری در کشور طی یک دهه گذشته مستمراً روندی نزولی داشته است. این مساله منجر به کاهش رشد موجودی سرمایه خالص و در نتیجه کاهش ظرفیت رشد اقتصادی شده است. برخی برآورد نشان می‌دهد که حتی اگر تحریم‌های خارجی در سال جاری تشدید نمی‌شد، باز هم رشد اقتصادی کشور در سال جاری و سال آینده در سطحی پایین و در حدود ۲ درصد بود. تحلیل زمینه‌های کاهش سرمایه‌گذاری در یک دهه گذشته خود بحث مفصلی است که به فرصتی دیگر موکل می‌شود. دومین عامل اثر گذار بر تضعیف ظرفیت‌های تولید، تشدید تحریم‌های خارجی است. جدا از منابع و تکنولوژی داخلی، تشدید تحریم‌ها به واسطه ایجاد نااطمینانی و ریسک تولید و همچنین به واسطه ایجاد موانع بانکی و تجارت خارجی، تنگنانهایی را برای تولیدکنندگان ایجاد کرده است. این مساله از یک طرف هزینه‌های تولید را افزایش داده و از طرف دیگر در مواردی موجب استهلاک و کاهش ظرفیت‌های تولید کشور شده است. سومین عامل، مشکلاتی است که در اثر تشدید دخالت‌های دولت در اقتصاد شکل گرفته است. دولت نگران از کاهش قدرت خرید و کاهش رفاه مردم، سیاست‌هایی مانند دخالت‌های گسترده در قیمت‌گذاری‌ها، تغییرات بی‌دری در مقررات و بخشنامه‌های اداری، فشار بر بنگاه‌های اقتصادی و تشکیل پرونده برای بنگاه‌ها، ایجاد ممنوعیت‌های صادراتی و نظایر آن را پیش گرفته است. تمامی این سیاست‌ها، به شدت منجر به تضعیف بنگاه‌های اقتصادی و کاهش انگیزه سرمایه‌گذاری و کاهش توان تولید کشور خواهد شد. سیاست‌دگری که موجب تعمیق رکود در دوره‌های آتی خواهد شد، تخصیص ارز دولتی به کالاها، اساسی است. آمار گمرک نشان می‌دهد که در ماه‌های اخیر، کالاها، اساسی بیش از میانگین سال‌های گذشته وارد کشور شده است. به‌طور طبیعی، به‌میزانی که دولت به کالاهای اساسی یارانه ارزی تخصیص دهد، به همان میزان از تولید داخل آن اقلام کاسته می‌شود. این مساله در کوتاه‌مدت منجر به ایجاد ظرفیت‌های خالی و در بلندمدت منجر به کاهش انگیزه سرمایه‌گذاری در تولید کالاها، اساسی خواهد شد. ظاهراً تلاش دولت در مسیری است که منابع عمومی را برای حفظ سطح رفاه شهروندان و ممانعت از کاهش رفاه جامعه تخصیص دهد. در شرایط کمبود منابع، چنین رویکردی با ظرفیت‌سازی برای رشد اقتصادی تعارض دارد. به بیان دیگر، تمرکز دولت بر حفظ رفاه کوتاه‌مدت جامعه و تخصیص منابع برای مصرف بیشتر، اقتصاد کشور را گرفتار تله رشد اقتصادی پایین خواهد کرد. سیاست‌های فعلی از یکسو منابع عمومی را در قالب انواع یارانه‌ها و کمک‌های مستقیم تبدیل به هزینه‌های مصرفی می‌کند و از سوی دیگر با تشدید فشار بر بنگاه‌های اقتصادی، انگیزه بنگاه‌ها را برای ظرفیت‌سازی و سرمایه‌گذاری کاهش می‌دهد. علاوه بر جای سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، باید به حفظ توان تولید اقتصاد، منابع عمومی به صورت مستقیم بین مردم توزیع می‌شود. برای اجتناب از افتادن در تله رشد اقتصادی پایین و گرفتار شدن در عوارض بلندمدت آن، توصیه می‌شود دولت به جای نگرانی نسبت به حفظ رفاه کوتاه‌مدت شهروندان، در جهت ظرفیت‌سازی برای رشد اقتصادی و تخصیص منابع برای توسعه زیرساخت‌ها، سیاست‌گذاری کند. لازم است دولت از سیاست‌هایی که موجب تضعیف بنگاه‌ها و کاهش ظرفیت‌های تولید می‌شود کاملاً اجتناب کند. مشخصاً لازم است ممنوعیت‌های صادراتی لغو، تعیین سقف قیمتی اجتناب، تخصیص ارز دولتی به کالاها، اساسی متوقف و از تغییرات بی‌دری مقررات و سیاست‌ها اجتناب شود. به زبانی ساده، بازسازی توان تولید کشور و احیای ظرفیت‌های رشد، نیازمند عدم دخالت دولت در قیمت‌گذاری‌ها، حذف ممنوعیت‌های صادراتی، اصلاح سیاست‌های ارزی، پیش‌بینی پذیر کردن سیاست‌ها، افزایش شفافیت و سلامت اقتصاد، بهبود محیط کسب و کار، ثبات بخشی به اقتصاد، تخصیص منابع عمومی به توسعه زیرساخت‌ها و افزایش انگیزه برای سرمایه‌گذاری‌ها است.

در پی تناقض گویی و ابهام در اجرای طرح بسته حمایتی دولت مطرح شد

حذف ۵ میلیون مشمول!

امین قلعه‌ای

با گذشت سه ماه از اعلام سیاست اعطای بسته حمایتی به شهروندان از سوی دولت، نحوه اجرای این طرح در حاله‌ای از ابهام قرار دارد. مهمترین انتقاد از مجریان این طرح در دولت این است که هنوز جزئیات اجرایی آن مشخص نیست.

به گفته منتقدان، انتشار اخبار متناقض در مورد نحوه اعطای بسته حمایتی بر ابهامات در این خصوص افزوده است. از آبان ماه سال جاری بود که دولت توزیع بسته حمایتی را در دستور کار قرار داد که بتواند بخشی از آسیب‌های ناشی از افزایش تورم و قیمت کالاها را در بازار ارز در سال جاری ایجاد شده بود، ترمیم کند. در این بین با گذشت دو ماه از شروع توزیع بسته‌های حمایتی و در حالی که سازمان برنامه و بودجه از واریز مبلغ و اعتبار مربوط به این بسته خبر داده است؛ همچنان بسیاری از شهروندانی که ظاهراً مشمول طرح می‌شوند، اعلام می‌کنند که تاکنون هیچ ۲۰۰ هزار تومانی به حساب آنها واریز نشده است. البته در برخی

موارد این واریزها انجام شده و در بین بازنشسته‌ها و یا مستمیری بگیران و برخی کارکنان دیگر پرداختی وجود داشته است، ولی وضعیت مابقی افرادی که مشمول می‌شوند روشن نیست.

تعداد مشمولان بسته حمایتی چقدر است؟

در چند روز اخیر برخی رسانه‌ها مدعی شده‌اند که به دنبال انجام اصلاحاتی در طرح ارائه بسته حمایتی، پنج میلیون نفر از مشمول اجرای این طرح خارج شده‌اند. نخستین ابهام جدی درباره «تعداد افراد مشمول دریافت این بسته نقدی» است با این توضیح که معاون اداری و مالی سازمان تأمین اجتماعی، تعداد کل مشمولان دریافت این بسته را صرفاً ۶ میلیون و ۱۵۰ هزار نفر اعلام کرده است. این در حالی است که بر اساس آمارهای اولیه تعداد مشمولان واقعی باید بیش از ۱۱،۵ میلیون نفر اعلام می‌شد؛ چراکه بر اساس اعلام عضو شورای عالی کار اگر بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی شاغل و بازنشسته در نظر گرفته شوند، هم اکنون این سازمان ۱۱ و نیم میلیون نفر بیمه شده دارد و از طرفی ۳،۵ میلیون نفر بازنشسته هم به این جمع اضافه می‌شوند که مجموع آنها حدود

۱۵ میلیون نفر است. در همین حال آمار تأمین اجتماعی نشان می‌دهد که بیش از ۹۰ درصد مشمولان تأمین اجتماعی درآمدی کمتر از ۳ میلیون تومان دارند. از سوی دیگر سازمان برنامه و بودجه در روزهای اخیر اعلام کرده است که اعتباری حدود ۱،۴۵۰ میلیارد تومان برای ۲۸ میلیون مشمول تأمین اجتماعی در بسته حمایتی ابلاغ و واریز شده است که بر اساس آن هفت میلیون خانوار کارگری که حدود ۲۸ میلیون نفر از مشمولان تأمین اجتماعی را شامل می‌شوند، بسته حمایتی ۱۰۰ تا ۳۰۰ هزار تومانی، با در نظر گرفتن تعداد نفقات خانوار، دریافت خواهند کرد. در حقیقت باید گفت در حالی که برخی خبرها از این حکایت دارد که ممکن است دولت در اجرای بسته با مشکل تأمین مالی مواجه باشد که به نظر نمی‌رسد در آن بخش با توجه به محلی که در نظر گرفته شده مساله‌های وجود داشته باشد؛ چراکه منابع لازم برای توزیع بسته حمایتی نیز از محل مابه‌التفاوت ارز پتروشیمی‌ها تأمین می‌شود. نکته قابل تامل آنکه دولت مابه‌التفاوت ارز ۴۲۰۰ تا نرخ نیمایی که به حدود ۸۰،۰۰۰ تومان می‌رسد را از پتروشیمی‌ها دریافت می‌کند که رقم قابل توجهی است.

ابهامات دیگر اجرای طرح

نکته ابهام‌برانگیز دیگر در اجرای طرح بسته حمایتی عدم اختصاص آن به بسیاری از مشمولان و به عبارت دقیق‌تر همان تعداد ۶ میلیون نفر اعلامی از سوی تأمین اجتماعی است. تا به امروز تعداد زیادی از بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی که حقوق دریافتی آنها کمتر از ۳ میلیون تومان است، هیچ بسته حمایتی به حساب آنها واریز نشده است. سازمان تأمین اجتماعی شماره تماس ۱۴۲۰ و کد دستوری ۴۴۳۴* را برای پیگیری مشکل مشمولانی که بسته حمایتی به حساب آنها واریز نشده، اعلام کرد در حالی که عملاً به دلیل حجم بالای تماس با این شماره اعلامی، پاسخ صحیحی به مشمولان داده نمی‌شود و سامانه ۴۴۳۴* نیز عملاً غیرفعال است!

در چند روز اخیر برخی رسانه‌ها مدعی شده‌اند که به دنبال انجام اصلاحاتی در طرح ارائه بسته حمایتی، پنج میلیون نفر از مشمول اجرای این طرح خارج شده‌اند

نکته ابهام‌برانگیز دیگر در اجرای طرح بسته حمایتی عدم اختصاص آن به بسیاری از مشمولان و به عبارت دقیق‌تر همان تعداد ۶ میلیون نفر اعلامی از سوی تأمین اجتماعی است. تا به امروز تعداد زیادی از بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی که حقوق دریافتی آنها کمتر از ۳ میلیون تومان است، هیچ بسته حمایتی به حساب آنها واریز نشده است. سازمان تأمین اجتماعی شماره تماس ۱۴۲۰ و کد دستوری ۴۴۳۴* را برای پیگیری مشکل مشمولانی که بسته حمایتی به حساب آنها واریز نشده، اعلام کرد در حالی که عملاً به دلیل حجم بالای تماس با این شماره اعلامی، پاسخ صحیحی به مشمولان داده نمی‌شود و سامانه ۴۴۳۴* نیز عملاً غیرفعال است!

مستولان سازمان تأمین اجتماعی در این باره اعلام کرده‌اند کد دستوری جدید #۸*۱۴۲ را برای پیگیری مشکل مشمولانی که مبالغ بسته حمایتی به حساب آنها واریز نشده است، معرفی کردند. جالب آنکه این کد دستوری نیز پس از اینکه مشمولان کد ملی و شماره موبایل خود را در آن ثبت می‌کنند، هیچ پاسخ پیامکی را برای آنها ارسال نمی‌کند! ابهام بعدی که تا به امروز مسئولان مربوطه هیچ پاسخی به آن نداده‌اند، درباره مبالغ پرداختی در قالب این بسته حمایتی است؛ این بسته‌های نقدی برای خانوارهای یک نفره، ۱۰۰ هزار تومان، خانوارهای دو نفره، ۱۵۰ هزار تومان، سه نفره، ۲۰۰ هزار تومان، چهار نفره، ۲۵۰ هزار تومان و خانوارهای ۵ نفره به بالا ۳۰۰ هزار تومان پرداخت شده است؛ در حالی که ظاهراً طبق مصوبه دولت قرار بوده کف این بسته ۱۵۰ هزار تومان و سقف آن ۳۵۰ هزار تومان باشد؛ یعنی در پرداختی‌های اخیر به هر یک از مشمولان، ۵۰ هزار تومان کمتر از رقم مصوب پرداخت شده است!

مشمول بسته حمایتی نمی‌شوند. اما سازمان تأمین اجتماعی برای حمایت از بازنشستگانی که یارانه دریافت نمی‌کنند و حقوق کمتر از ۳ میلیون تومان دریافت می‌کنند، به تعداد محدودی مبلغ ۲۰۰ هزار تومان طرح بسته حمایتی را واریز کرده است. به گفته این مقام مسئول، آن دسته از افرادی که یارانه دریافت می‌کنند، اما بعد از ادوای یارانه خود را از خانواده جدا کرده‌اند، در صورتی که حقوق کمتر از ۳ میلیون تومان داشته باشند مشمول بسته حمایتی می‌شوند.

این مقام مسئول در وزارت کار در حالی که بر این موضوع تأکید کرده است که ار دلان معاون اداری مالی سازمان تأمین اجتماعی می‌گوید افرادی که پس از ادوای یارانه دریافت می‌کنند، اما حساب یارانه را از خانواده خود جدا نکرده‌اند سهم بسته حمایتی آنها به حساب سرپرست قبلی واریز می‌شود. در این شرایط به نظر می‌رسد دولت و به‌ویژه سازمان برنامه و بودجه و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به عنوان دو دستگاه اصلی و مسئول اجرای بسته حمایتی باید به طور واضح و شفاف در مورد چگونگی توزیع بسته حمایتی، نحوه پرداخت‌ها و مشمولان آن، تعداد و گروه‌هایی که تاکنون دریافت داشته‌اند و وضعیت مابقی افراد اطلاع‌رسانی کنند.

به‌طور حتم زبیده نیست که بر اساس اعلام دستگاه‌های مسئول تمامی افرادی که دریافتی ماهانه آنها کمتر از سه میلیون تومان بوده به عنوان مشمول دریافت بسته حمایتی اعلام شوند، اما تعدادی از آنها سرگردان دریافت ۲۰۰ هزار تومانی باشند که به آنها وعده داده شده است.

ناخالص داخلی در ایران هفت درصد است در حالی که این نسبت در ترکیه ۲۰ درصد و در اسکاندیناوی ۵۰ درصد است. به گزارش ایسنا، با توجه به این که درآمدهای مالیاتی در سال جاری ۱۴۲ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده بود رشد آن به ۱۱ هزار میلیارد تومان می‌رسد. این در شرایطی است که عملکرد بودجه سال جاری در نیمه نخست از این حکایت داشت که حدود ۵۰ هزار میلیارد تومان از منابع پیش‌بینی شده محقق شده بود که نسبت به مصوب برای این دوره محقق نشد. حدود ۱۵۳ هزار میلیارد تومان درآمدها متعلق به درآمدهای مالیاتی است و مابقی آن تا ۵۵ هزار میلیارد تومان به سایر درآمدها اختصاص دارد.

نظارتی با دستگاه‌های گمرکی مسیر گردش پول و ورود کالا را مشخص کنیم. او همچنین به مزایای پیوستن به FATF برای بهبود عملکرد سیستم مالی اظهار کرد: واقعیت این است که بخشی از خود نظام مالی اقدام به پولشویی می‌کند که اگر ما در این حوزه رصد قوی‌تری داشته باشیم، می‌توانیم وصول مالیات را افزایش دهیم. **از مرگ می‌توان فرار کرد، از مالیات نه!** این اقتصاددان همچنین با اشاره به اصطلاحی آمریکایی با این عنوان که «از مرگ می‌توان فرار کرد اما از مالیات نه»، به مقایسه نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی در ایران و برخی از دیگر کشورها پرداخت و گفت: نسبت مالیات‌پرداختی به تولید ناخالص داخلی در ایران و برخی از دیگر کشورها پرداخت و گفت: نسبت مالیات‌پرداختی به تولید

برسانیم. در این راستا باید از هر کسی که به موجب قانون درآمدی دارد، مالیات اخذ شود. این اقتصاددان ایران را بهشت دلالت و فرار مالیاتی توصیف کرد و گفت: شخصی مانند بابک زنجانی با آن همه درآمد توسط سازمان امور مالیاتی به دادگاه معرفی نشد، در حالی که علاوه بر جرایم دیگر او مرتکب فرار مالیاتی هم شده است.

این اقتصاددان در ادامه به نسبت پرداخت مالیات توسط صاحبان مشاغل و کارمندان دولتی پرداخت و گفت: صاحبان مشاغل ۱۰ هزار میلیارد تومان مالیات پرداخت می‌کنند، در حالی که حقوق بگیران دولتی بسیار بیشتر از این‌ها پرداخت مالیات دارند.

الکترونیکی سازی خدمات، راهکاری برای جلوگیری از فرار مالیاتی

پازوکی در نهایت برای حل مشکل فرار مالیاتی به ایده الکترونیکی سازی خدمات که پیش از این هم مطرح شده بود رسید و با بیان این که در حوزه مالیاتی مشکلات قانونی نداریم، اظهار کرد: باید سازماندهی وصول مالیاتی را تقویت و با استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی و اتصال دستگاه‌های مختلف مالی و

مهدی پازوکی - کارشناس مسائل اقتصادی - در گفت‌وگو با ایسنا، با بیان این که ظرفیت مالیاتی کشور به صورت بالقوه بسیار بیشتر از ۱۵۳ هزار میلیارد تومانی است که در بودجه سال آینده مشخص شده است، اظهار کرد: واقعیت این است که بودجه جاری کشور باید از محل درآمدهای غیر نفتی تأمین شود. در سال ۱۳۹۸ بودجه جاری حدود ۳۲۰ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده است که اگر این میزان را از ۲۰۰ هزار میلیارد تومان درآمدهای دولت کسر کنیم، تراز عملیاتی بودجه جاری به دست می‌آید که حدود ۱۱۲ هزار میلیارد تومان می‌شود. این مبلغ باید از محل نفت و سایر منابع تأمین شود. این در حالی است که درآمدهای نفتی باید برای فعالیت‌های عمرانی یا زیرساختی مورد استفاده قرار گیرد.

حقوق بگیران بیشتر از همه مالیات می‌دهند

پازوکی با تأکید بر این که برای افزایش درآمدهای مالیاتی فقط دو راه داریم، اظهار کرد: یکی از این شیوه‌ها این است که جلوی فرار مالیاتی را بگیریم و دیگری هم این است که بتوانیم معافیت‌های مالیاتی را به صفر

ایجاد محدودیت‌ها برای صدور نفت ایران باعث افزایش فشارها بر منابع بودجه‌ای شده است؛ امری که خود باعث افزایش فشارها بر درآمدهای مالیاتی دولت برای سال بعد خواهد شد. یک اقتصاددان در این باره معتقد است با توجه به اینکه ایران بهشت دلالت و فراری‌های مالیاتی شده است، باید با استفاده از فناوری‌های جدید اطلاعاتی از فرارهای مالیاتی جلوگیری کرد.

به گزارش ایسنا، شرایط خاص اقتصاد کشور و وجود تنگناهای ارزی از سویی و از سوی دیگر تحریم‌های نفتی باعث شده تحقق منابع بودجه‌ای سخت‌تر از سال‌های گذشته باشد. در چنین شرایطی تمرکز بر درآمدهای مالیاتی بیشتر از هر زمان دیگری است.

در این بین به نظر می‌رسد، دیگر جایی برای مماشات سازمان امور مالیاتی با برخی از مودیان مالیاتی و اعطای معافیت‌های مالیاتی وجود نداشته باشد. در این باره یک اقتصاددان با مقایسه نسبت مالیات و تولید ناخالص داخلی در ایران و برخی از دیگر کشورها بر افزایش این نسبت که در ایران هفت درصد است، تأکید کرد.

ایران، بهشت دلالت و فراری‌های مالیاتی!